

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA CHEMICKÁ

ÚSTAV CHEMIE A TECHNOLOGIE OCHRANY
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

FACULTY OF CHEMISTRY

INSTITUTE OF CHEMISTRY AND TECHNOLOGY OF
ENVIRONMENTAL PROTECTION

KONCEPCE OCHRANY OBYVATELSTVA DO ROKU 2020 A JEJÍ MOŽNÝ ODRAZ V PŘÍPRAVĚ OBYVATEL OBCÍ

CONCEPTION OF POPULATION PROTECTION TILL 2020 AND ITS POSSIBLE REFLECTION IN
THE POPULATION PREPAREDNESS IN COMMUNITIES

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

KLÁRA KOMÁRKOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

doc. Ing. JAROMÍR NOVÁK, CSc.

BRNO 2012

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta chemická
Purkyňova 464/118, 61200 Brno 12

Zadání bakalářské práce

Číslo bakalářské práce: **FCH-BAK0632/2011** Akademický rok: **2011/2012**
Ústav: Ústav chemie a technologie ochrany životního prostředí
Student(ka): **Klára Komárková**
Studijní program: Ochrana obyvatelstva (B2825)
Studijní obor: Krizové řízení a ochrana obyvatelstva (2804R002)
Vedoucí práce **doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.**
Konzultanti:

Název bakalářské práce:

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 a její možný odraz v přípravě obyvatel obcí

Zadání bakalářské práce:

Popsat a rozebrat hlavní problémy obsažené v současné platné koncepci ochrany obyvatelstva z hlediska jejich realizace v přípravě obyvatel obcí. Postihnout jejich vzájemné souvislosti. Navrhnout zásadní možnosti jejich řešení v podmínkách organizačních struktur obcí, možné metody, způsoby.

Termín odevzdání bakalářské práce: 4.5.2012

Bakalářská práce se odevzdává ve třech exemplářích na sekretariát ústavu a v elektronické formě vedoucímu bakalářské práce. Toto zadání je přílohou bakalářské práce.

Klára Komárková
Student(ka)

doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.
Vedoucí práce

doc. Ing. Josef Čáslavský, CSc.
Ředitel ústavu

V Brně, dne 31.1.2012

prof. Ing. Jaromír Havlica, DrSc.
Děkan fakulty

ABSTRAKT

Naše společnost se stává stále rizikovější, a proto ochrana obyvatelstva nabývá neustále většího významu. Tato bakalářská práce je zaměřena na Konceptci ochrany obyvatelstva do roku 2020 a její možný odraz v přípravě obyvatel obcí. První část práce se stručně zabývá historií ochrany obyvatelstva. Následuje část, kde je rozebrána současně platná legislativa. Další je vyhodnocení předešlé Konceptce do roku 2015. Jako poslední se práce zabývá Konceptcí do roku 2020 se zaměřením na obyvatelstvo obcí.

ABSTRACT

Our society is threatened with increasing number of risks so civil protection came to be more important. This bachelor thesis focuses on Conception of civil protection by the year 2020 and its possible reflection in preparation of citizens. First part of thesis briefly deals with history of civil protection. Next part concentrates on currently valid legislation. Following is evaluation of previous Conception by the year 2015. Last part of thesis deals with Conception by the year 2020 focusing on citizens.

KLÍČOVÁ SLOVA

ochrana obyvatelstva, koncepce ochrany obyvatelstva, informovanost, připravenost, obec

KEYWORDS

civil protection, conception of civil protection, awareness, preparedness, municipality

KOMÁRKOVÁ, K. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 a její možný odraz v přípravě obyvatel obcí*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2012. 36 s. Vedoucí bakalářské práce doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že všechny použité literární zdroje jsem správně a úplně citovala. Bakalářská práce je z hlediska obsahu majetkem Fakulty chemické VUT v Brně a může být využita ke komerčním účelům jen se souhlasem vedoucího bakalářské práce a děkana FCH VUT.

.....

podpis studenta

Poděkování:

Velmi ráda bych na tomto místě poděkovala svému vedoucímu práce panu doc. Ing. Jaromíru Novákovi, CSc. za odborné vedení a konzultace v průběhu tvorby bakalářské práce.

OBSAH

OBSAH	5
1 ÚVOD	7
2 CÍL PRÁCE.....	8
3 HISTORIE OCHRANY OBYVATELSTVA	9
3.1 Vznik civilní protiletické ochrany	9
3.2 Poválečný vývoj civilní ochrany	9
3.3 Současnost	10
4 LEGISLATIVA.....	11
4.1 Dodatkové protokoly k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949.....	11
4.1.1 Dodatkový protokol I	11
4.1.2 Dodatkový protokol II.....	12
4.2 Národní právní předpisy k ochraně obyvatelstva	12
4.2.1 Zákon č. 239/2000 Sb, o integrovaném záchranném systému	12
4.2.2 Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení	13
4.2.3 Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy	13
4.2.4 Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva	13
4.2.5 Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.....	14
5 VYHODNOCENÍ KONCEPCE OCHRANY OBYVATELSTVA DO ROKU 2006 S VÝHLEDEM DO ROKU 2015	15
5.1 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015	15
5.1.1 Část první	15
5.1.2 Část druhá.....	15
5.1.3 Část třetí	15
5.1.4 Část čtvrtá.....	16
5.1.5 Část pátá	16
5.1.6 Část šestá.....	16
5.1.7 Závěrečná část	16
5.2 Závěry z hodnocení Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015.....	16
5.3 Nedostatky a rezervy vyplývající z vyhodnocení koncepce.....	17

6	KONCEPCE OCHRANY OBYVATELSTVA DO ROKU 2013 S VÝHLEDEM DO ROKU 2020.....	18
6.1	Bezpečná společnost – úkoly veřejné správy, podnikové sféry a občanů.....	18
6.2	Přípravenost pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže.....	19
6.3	Základní organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva.....	19
6.3.1	Oblast varování	19
6.3.2	Oblast evakuace.....	20
6.3.3	Oblast ukrytí.....	20
6.3.4	Oblast nouzového přežití.....	20
6.3.5	Ochrana osob před kontaminací.....	21
6.3.6	Oblast humanitární pomoci	21
6.3.7	Spolupráce s neziskovými organizacemi	21
6.3.8	Monitorování radiační, chemické a biologické situace.....	21
6.3.9	Informování obyvatelstva.....	22
6.4	Plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události, nevojenské a vojenské krizové situace.....	22
6.4.1	Oblast plánování, přípravy a prevence.....	22
6.4.2	Řešení ochrany obyvatelstva v případě nevojenských krizových situací	24
6.4.3	Řešení ochrany obyvatelstva v případě stavu ohrožení státu a válečného stavu.....	26
6.5	Přípravenost sil a prostředků	26
6.5.1	Jednotky požární ochrany a zařízení civilní ochrany	26
6.5.2	Síly a prostředky za válečného stavu	26
6.5.3	Operační řízení	26
6.6	Materiální a finanční zabezpečení	26
6.7	Harmonogram realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020.....	27
7	ZÁVĚR.....	28
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	29
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	30
10	SEZNAM PŘÍLOH.....	31

1 ÚVOD

Žijeme ve společnosti, která je stále více ohrožována hrozbami. Tyto hrozby mohou vyústit v krizové situace, které mohou mít katastrofální následky. V České republice došlo v posledním desetiletí 20. století k přehodnocení bezpečnostně-politické situace a do popředí se dostávají rizika, mající původ v nevojenské oblasti. Jedná se o situace, které jsou obtížně předvídatelné. Jsou to jevy vyvolané přírodou, připomeňme si povodně na Moravě v roce 1997 nebo v Čechách v roce 2002 a z poslední doby povodně v roce 2010. Dalším příkladem může být tornádo v Litovli v roce 2004, které bylo doposud v České republice neznámým jevem. Vedle hrozeb přírodního charakteru nás stále více ohrožují situace antropogenního typu. Jedná se především o různé typy technogenních havárií spojené s uskladněním nebo transportem nebezpečných chemických látek, či havárie jaderných zařízení. Novodobou současnou hrozbou se stává fenomén terorismus.

S narůstáním těchto rizik nabývá ochrana obyvatelstva stále většího významu. Opatření ochrany obyvatelstva jsou uskutečňována složkami Integrovaného záchranného systému, zejména Hasičským záchranným sborem České republiky a jejich cílem je eliminovat nebo maximálně snížit dopady mimořádných událostí na životy a zdraví osob, jejich majetek, a životní prostředí. Těchto cílů je dosahováno prováděním úkolů v oblasti informování obyvatelstva, evakuace, varování, ukrytí, individuální ochrany a jiných opatření vyplývajících z požadavků ochrany obyvatelstva. Opatření a úkoly ochrany obyvatelstva byly legislativně upraveny v roce 2000 krizovými zákony a to zejména zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Ucelená koncepce obyvatelstva byla vládou přijata v roce 2002.

Důležitým prvkem systému ochrany obyvatelstva je informovaný a sebevzdělaný občan. Podle koncepce by měl být připraven tak, aby uměl reagovat na přijímaná opatření a chránil sebe i své blízké.

2 CÍL PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je popsat a rozebrat hlavní problémy obsažené v současné platné koncepci ochrany obyvatelstva z hlediska jejich realizace v přípravě obyvatel obcí. Postihnout jejich souvislosti a navrhnout možnosti jejich řešení v podmínkách organizačních struktur obcí.

3 HISTORIE OCHRANY OBYVATELSTVA

Pojem ochrana obyvatelstva je často používán pro označení určitého sdruženého (integrovaného) systému vztahů, vazeb a konkrétních opatření k ochraně obyvatelstva a jeho majetku v nejrůznějších situacích, kdy může dojít k jejich ohrožení, počínaje „každodenními“ negativními událostmi přes nejrůznější katastrofy a nouzové situace až po ozbrojený konflikt. Otázkám spojeným s řešením problematiky ochrany obyvatelstva je u nás věnovaná pozornost více jak sedmdesát let.[1]

3.1 Vznik civilní protiletecké ochrany

Základ organizování ochrany obyvatelstva v našich zemích se datuje přijetím zákona č. 82/1935 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům, na jehož základě byla zřízena organizace Civilní protiletecké ochrany (CPO). Ústředním řízením CPO bylo pověřeno ministerstvo vnitra. K provádění zákona byly ve městech vytvořeny poradní výbory civilní protiletecké ochrany. Potenciální nebezpečí se týkalo především velkých měst s průmyslovými podniky, důležitými pro obranu státu. Hlavním úkolem CPO bylo zabezpečení obyvatelstva plynovými maskami a dostatečným počtem veřejných krytů. Koncepce CPO v předválečné ČSR byla na úrovni tehdejších požadavků a představovala první historickou etapu systémového řešení ochrany obyvatelstva.[2]

Během nacistické okupace přešlo v roce 1940 postupně veškeré řízení CPO na protektorátní policii, která zabezpečovala součinnost dalších složek, např. Červeného kříže a požárních jednotek. Od roku 1941 byla CPO fakticky likvidována a její složky, jednotky a materiální vybavení převzala německá protivzdušná obrana. Po osvobození v roce 1945 přestala CPO prakticky existovat. První snahy po její obnově se projeví až po roce 1948.[3]

3.2 Poválečný vývoj civilní ochrany

Po ukončení druhé světové války nastala určitá euforie, v souvislosti s níž došlo po roce 1945 k minimalizaci opatření k ochraně obyvatelstva před vzdušným napadením. Probíhala organizovaná likvidace protiletecké ochrany, což spočívalo především v odstraňování ochranných staveb, zařízení a zbytků organizační struktury. Tato situace přetrvávala až do března 1948.

Pouňorový vývoj 1948 zásadně ovlivnil novou formulaci obsahu civilní ochrany. V roce 1951 bylo přijato Vládní usnesení o civilní obraně, kterým se legalizovala organizační, personální a materiální výstavba civilní obrany (dále jen CO). Pojem obrana měl zdůrazňovat širší a aktivnější činnost na tomto úseku. Civilní obrana byla v působnosti ministerstva vnitra a její organizační struktura byla tvořena především vojenskou částí. Byla zahájena výstavba velitelských stanovišť, pozorovaten, chráněných pracovišť, zdravotnických a protichemických zařízení. Nevojenskou část CO tvořily služby, organizace a jednotky CO ve výrobní hospodářské sféře. Koncepce CO odpovídala pojetí uplatňovanému v tehdejší Sovětském svazu a byla zaměřena pouze na ochranu před konvenčními bojovými prostředky. Vlastní příprava obyvatelstva se v této etapě neprováděla.

V průběhu padesátých let došlo k přechodu na obranná opatření proti zbraním hromadného ničení, což mělo za následek takové změny v CO, že bylo nutné přijetí nového Usnesení vlády Republiky Československé č.49/1958 Sb., o civilní obraně Republiky Československé. Podle tohoto usnesení představovala CO nedílnou součást obrany státu. Důležité místo v komplexu ochrany proti zbraním hromadného ničení zaujala protichemická ochrana. Štáby

CO byly složeny převážně z vojáků z povolání a opatření na ochranu obyvatelstva před zbraněmi hromadného ničení spočívaly v:

- evakuaci obyvatelstva z prostorů nejpravděpodobnějších úderů jadernými zbraněmi,
- ukrytí obyvatelstva,
- vybavení obyvatelstva prostředky individuální protichemické ochrany.

V polovině šedesátých let bylo dosaženo vysokého stupně připravenosti CO na všech jejích úsecích.

Dnem 1. ledna 1976 byla civilní obrana převedena z působnosti Ministerstva vnitra do působnosti Ministerstva obrany za účelem vytvoření podmínek pro plné zabezpečení úkolů v období branné pohotovosti státu. Zhruba od poloviny osmdesátých let se začalo uvažovat také o úloze civilní obrany v době míru při prevenci a likvidaci přírodních a antropogenních katastrof. Pro tuto činnost však chyběl legislativní dokument, na jehož základě by byla civilní obrana prováděna.[2,3]

3.3 Současnost

V roce 1990 byla zahájena transformace civilní obrany s cílem vytvořit moderní spolehlivý systém ochrany obyvatelstva před mimořádnými událostmi nevojenského charakteru, který by odpovídal systémům ve vyspělých zemích. Po rozdělení federálního státu došlo k podstatné změně podmínek pro fungování CO. Vláda České republiky přijala v březnu 1993 Usnesení č. 126, jehož obsahem byla Opatření civilní ochrany České republiky. V tomto usnesení vláda konstatovala, že vytvoření nového systému civilní ochrany se bude řešit společně s novou koncepcí Armády ČR a bude plně respektovat Dodatkové protokoly I a II k Ženevským úmluvám. Tato opatření jsou adekvátní původní činnosti civilní obrany. Pojem civilní ochrana (dále jen CO) byl zaveden v souvislosti s vyhlášením Zákona České národní rady v prosinci roku 1992 a odpovídá užšímu výkladu civilní obrany ve smyslu mezinárodního humanitárního práva, tzn. opatření k ochraně životů a k omezení materiálních škod.

Období 1993-1997 bylo pro vypracování nové koncepce ochrany obyvatelstva poznamenáno jistou stagnací, která byla způsobena opakovanými změnami v chystané reformě Armády ČR. V roce 1997 přijala vláda ČR usnesení č. 710/1997 Sb., kterým uložila převést kompetenci výkonu státní správy ve věcech civilní ochrany z Ministerstva obrany na Ministerstvo vnitra. Termín převodu byl stanoven na 1. ledna 2000 a posléze se souhlasem vlády posunut na 1. ledna 2001. V nové struktuře došlo ke sloučení Hlavního úřadu CO ČR a Regionálních úřadů CO s Hasičským záchranným sborem ČR. Tím byla ukončena činnost Civilní ochrany České republiky jako instituce a úředním orgánem odpovědným za ochranu obyvatelstva se stalo Generální ředitelství HZS ČR Ministerstva vnitra.

Přijetím zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR a o změně některých zákonů, zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů a zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů bylo naplněno výše zmíněné usnesení č. 710/1997 Sb., a do našeho právního řádu byl zaveden pojem ochrana obyvatelstva. Vstoupením výše uvedených zákonů v platnost a převodem civilní ochrany z Ministerstva obrany na Ministerstvo vnitra se Ministerstvo vnitra stalo garantem civilní ochrany obyvatelstva a hlavním koordinátorem opatření, které se týkají zábrany škod, přírodních a antropogenních havárií, krizových situací a opatření v období války tak, jak je obvyklé ve většině vyspělých evropských zemích.[2,3,4]

4 LEGISLATIVA

Ochrana obyvatelstva je v podmínkách ČR právně upravována národními zákony a prováděcími právními předpisy, ale také na základě mezinárodních úmluv a protokolů. Prvním krokem k zabezpečení ochrany obyvatelstva po listopadu 1989 byla ratifikace Dodatkových protokolů k Ženevským úmluvám o ochraně obětí války z 12. srpna 1949. Jedná se o Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I) a Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter (Protokol II). Oba protokoly byly přijaty v Ženevě dne 8. června 1977 a pro Českou a Slovenskou Federativní republiku vstoupily v platnost 14. srpna 1990.

Mezi nejvýznamnější národní zákony upravující působnost orgánů státní správy a územní samosprávy patří zejména zákon o integrovaném záchranném systému a tzv. krizový zákon.[5]

4.1 Dodatkové protokoly k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949

Ženevské úmluvy z roku 1949 poprvé stanovily mezinárodně právní ochranu civilního obyvatelstva, a proto mají z hlediska ochrany obyvatelstva obrovský význam. Ukládají válčícím stranám povinnost při řízení bojových operací brát v úvahu ochranu civilního obyvatelstva a civilních objektů. Poskytují však ochranu pouze raněným, nemocným, přestárlým, rodičkám, matkám dětí do sedmi let a dětem do patnácti let.[3]

4.1.1 Dodatkový protokol I

Dodatkový protokol I o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů právně vymezuje tzv. nerozlišující útoky. Jedná se o takové útoky, které nelze omezit pouze na vojenské objekty a při nichž ztráty na životech civilního obyvatelstva převyšují vojenské výhody. Příkladem může být bombardování vojenských objektů uprostřed objektů civilních. Protokol dále definuje pojem civilní objekt, čímž se rozumí všechny objekty kromě objektů vojenských. Za vojenský objekt se považují takové objekty, které svým charakterem, pozicí nebo účelem poskytují vojenskou výhodu. V případě pochybností o charakteru objektu, předpokládá se za civilní.

Jako základní východiska problematiky civilní ochrany jsou v rámci Dodatkového protokolu I definovány čtyři hlavní pojmy: civilní ochrana, organizace civilní ochrany, personál organizací civilní ochrany a materiál organizací civilní ochrany.

Civilní ochranou se rozumí plnění některých nebo všech humanitárních úkolů, jejichž cílem je chránit civilní obyvatelstvo před nebezpečím, pomoci mu odstranit bezprostřední účinky nepřátelských akcí nebo pohrom a také vytvořit nezbytné podmínky pro jeho přežití. Humanitární úkoly jsou:

- hlásné služby,
- evakuace,
- organizování a poskytování úkrytů,
- zatemňování,
- záchranné práce,
- zdravotnické služby včetně první pomoci a také náboženská pomoc,
- boj s požáry,
- zjišťování a označování nebezpečných oblastí,
- dekontaminace a podobná ochranná opatření,
- poskytování nouzového ubytování a zásobování,

- okamžitá pomoc při obnově a udržování pořádku v postižených oblastech,
- okamžitá oprava nezbytných veřejných zařízení,
- bezodkladné pohřební služby,
- pomoc při ochraně předmětů nezbytných k přežití,
- doplňující činnost nezbytná ke splnění výše uvedených úkolů, včetně plánování a organizování, ale neomezující se pouze na tuto činnost.

Organizace civilní ochrany jsou instituce a jednotky, které jsou organizovány nebo zmocněny příslušnými orgány strany v konfliktu k plnění úkolů uvedených v odstavci 1 čl. 61 Protokolu I a které jsou určeny a využívány výhradně k plnění těchto úkolů.

Personál organizací civilní ochrany jsou osoby určené stranou v konfliktu výhradně k plnění úkolů civilní ochrany, včetně personálu určeného příslušnými orgány této strany výhradně k řízení těchto organizací.

Materiál organizací civilní ochrany jsou zařízení, zásoby a přepravní prostředky používané těmito organizacemi k plnění úkolů civilní ochrany.[3,5]

4.1.2 Dodatkový protokol II

Dodatkový protokol II o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter stanovuje záruky humanitárního zacházení s oběťmi konfliktů, upřesňuje pojetí ochrany civilního obyvatelstva a zabývá se ochranou předmětů nezbytných pro jeho přežití.

Ženevské úmluvy a jejich Dodatkové protokoly se jeví z hlediska mezinárodního práva vývojem již značně zastaralé, přesto zůstávají trvalým základem pro rozpracování pojetí civilní ochrany.[3,5]

4.2 Národní právní předpisy k ochraně obyvatelstva

Legislativní zabezpečení ochrany obyvatelstva představuje právní aplikaci teorie a uplatňování praktických zkušeností při realizaci. Je tedy otevřenou záležitostí neustále ovlivňovanou novými teoretickými poznatky a praktickými zkušenostmi. Obsahově a kompetenčně souvisí s řešením mimořádných událostí a krizových situací. Legislativní opatření zahrnují zákony, vyhlášky, nařízení a usnesení vlády. Na jejich tvorbě se podílí řada ministerstev a ústředních správních orgánů.

Přípravy platné krizové legislativy sahají až do 1. poloviny 90. let 20. století. Základním pilířem měl být ústavní zákon, který by stanovil základní podmínky bezpečnosti státu. První návrhy zákona o bezpečnosti ČR splňovaly a respektovaly pravidla demokratického právního státu, neexistovala však dostatečná politická vůle k jeho přijetí. Trochu zjednodušeně se dá říct, že až rozsáhlé povodně v roce 1997 pomohli tento zákon urychleně schválit. V dubnu roku 1998 nabyl účinnosti ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Po přijetí ústavního zákona o bezpečnosti ČR byl zahájen proces tvorby dalších souvisejících zákonů.[6]

4.2.1 Zákon č. 239/2000 Sb, o integrovaném záchranném systému

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v platném znění vymezuje integrovaný záchranný systém. Stanovuje složky IZS a jejich působnost. Dále stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva

před a po dobu vyhlášení krizových stavů. Integrovaný záchranný systém se použije v přípravě na vznik MU a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma nebo více složkami IZS.

Základními složkami IZS jsou Hasičský záchranný sbor ČR, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, zdravotnická záchranná služba a Policie ČR. Základní složky IZS zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku MU, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě MU. Za tímto účelem rozmísťují své síly a prostředky po celém území ČR.

Stálými orgány pro koordinaci složek IZS jsou operační a informační střediska IZS, kterými jsou operační střediska HZS kraje a operační a informační středisko generálního ředitelství hasičského záchranného sboru.

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady jsou povinni při přípravě na MU, při provádění ZaLP a při ochraně obyvatelstva se připravovat na řešení úkolů ve své působnosti. Zvláštní postavení má Ministerstvo vnitra, které sjednocuje postupy ministerstev, krajských úřadů, právnických a podnikajících fyzických osob, usměrňuje IZS, zpracovává koncepci ochrany obyvatelstva, zajišťuje a provozuje jednotný systém varování a vyrozumění, řeší celou oblast civilní ochrany a v neposlední řadě provádí kontrolu.[7]

4.2.2 Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) v platném znění stanovuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a při jejich řešení.

Definuje krizové řízení jako souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace.

Zákon stanovuje orgány krizového řízení, bezpečnostní radu kraje a bezpečnostní radu obce určené HZS kraje. Upravuje krizové plánování, práva a povinnosti právnických a fyzických osob a oblast kontrol, pokut a náhrad.[8]

4.2.3 Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých zákonů v platném znění upravuje přípravu a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy. Stanovuje pravomoc vlády a správních úřadů při přípravě a přijetí hospodářských opatření a stanoví též práva a povinnosti právnických a fyzických osob.

Hospodářským opatřením se podle tohoto zákona rozumí organizační, materiální nebo finanční opatření přijímané správním úřadem v krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez nichž nelze zajistit překonání krizových stavů. Systém hospodářských opatření pro krizové stavy zahrnuje systém nouzového hospodářství, systém hospodářské mobilizace, použití státních hmotných rezerv, výstavbu a údržbu infrastruktury a regulační opatření.[9]

4.2.4 Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva upravuje postup při zřizování zařízení civilní ochrany a při odborné přípravě jejich personálu, způsob informování právnických a fyzických osob o charakteru možného

ohrožení, připravovaných opatřeních a způsobu jejich provedení. Dále upravuje technické, provozní a organizační zabezpečení JSVV a způsob poskytování tísňových informací, způsob provádění evakuace a jejího všestranného zabezpečení, zásady postupu při poskytování úkrytů, způsob a rozsah kolektivní a individuální ochrany obyvatelstva a jako poslední požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebně technické požadavky na stavby CO nebo na stavby dotčené požadavky CO.[10]

4.2.5 Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně v platném znění stanovuje povinnosti orgánů, organizací a občanů, postavení a působnost orgánů státní správy na úseku požární ochrany a jednotek požární ochrany tak, aby byly vytvořeny podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech.[11]

5 VYHODNOCENÍ KONCEPCE OCHRANY OBYVATELSTVA DO ROKU 2006 S VÝHLEDEM DO ROKU 2015

5.1 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015

Povinnost zpracovávat koncepci ochrany obyvatelstva vznikla Ministerstvu vnitra přijetím zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 (dále jen Koncepce) byla schválena usnesením vlády č. 417/2002 Sb. Koncepce kladla hlavní důraz odpovědnosti za ochranu obyvatelstva na ministerstva, správních úřady, obce, podnikajících právnické a fyzické osoby. Byl zde uveden dosavadní stav v oblasti ochrany obyvatelstva v ČR a navrženo řešení stávajících problémů, a to i v návaznosti na závazky, které pro ČR vyplývaly z mezinárodních úmluv a přijatých dokumentů.

Ochrana obyvatelstva byla v Koncepci charakterizována jako soubor činností a postupů věcně příslušných orgánů, dalších subjektů i jednotlivých občanů, směřujících k minimalizaci dopadů mimořádných událostí na životy a zdraví obyvatelstva, majetek a životní prostředí.

Jako základní pilíř pro koordinaci činností spojených s realizací ochrany obyvatelstva stanovuje Koncepce integrovaný záchranný systém. Dále zdůrazňuje roli Hasičského záchranného sboru ČR při krizovém plánování a zabezpečení organizačních a technických opatření. Hodnotí stav zabezpečení varování a vyrozumění, ukrytí, zabezpečení evakuace a nouzového přežití, materiálního vybavení civilní ochrany a jejího finančního zabezpečení. Důraz byl položen i na prohloubení veřejné informovanosti.

Z analýzy plnění Koncepce vyplývá správnost nastavení hlavních směrů v oblasti ochrany obyvatelstva před mimořádnými událostmi. Zároveň však poukazuje na nutné dílčí změny a upřesnění v jednotlivých oblastech a nutnost širšího pojetí opatření. Nedílnou součástí Koncepce byl i Harmonogram realizace základních opatření ochrany obyvatelstva. Samotná Koncepce byla rozdělena do sedmi hlavních částí.[12]

5.1.1 Část první

První část se zabývala úkoly občanů, podnikové sféry a veřejné správy. Občan je základním prvkem systému ochrany obyvatelstva a měl by být informovaný a sebevzdělaný. Základním prvkem veřejné správy je obec, která má zajišťovat bezprostřední pomoc občanovi. Podnikající právnické a fyzické osoby zajišťují úkoly ve vztahu k zaměstnancům. Orgány kraje organizují a koordinují přípravu ve své územní působnosti a ministerstva a jiné ústřední správní úřady připravují návrhy legislativních změn, vytváří personální a organizační podmínky a zabezpečují finanční prostředky. Sjednocování a usměrňování postupů a koordinace složek IZS přísluší GR HZS ČR.[13]

5.1.2 Část druhá

Druhá část pojednávala o zdokonalování připravenosti složek IZS. Úkoly stanovenými v této části byly postupné vybavování potřebnou technikou a materiálem. Dále provádět součinnostní cvičení, zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání, příprava jednotek požární ochrany a diferencovaná příprava personálu zařízení civilní ochrany.[13]

5.1.3 Část třetí

Třetí část byla zaměřena na zvyšování úrovně připravenosti pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže. Za řízení a koordinaci v oblasti vzdělávání, které musí být v souladu s Koncepcí vzdělávání v oblasti krizového řízení,

odpovídá Ministerstvo vnitra. Tato část dále zahrnuje profesní, kvalifikační a doplňující vzdělávání pracovníků veřejné správy a právnických a fyzických osob. Dalším požadavkem je zakomponování výuky ochrany člověka při MU do základních a středních škol a stanovení základní normy znalosti pro obyvatelstvo k sebeochraně a vzájemné pomoci.[13]

5.1.4 Část čtvrtá

Čtvrtá část řešila základní organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva v době míru a za válečného stavu. Opatřeními v době míru byla vytvoření jednotného systému varování a vyrozumění, doplnění jednotného signálu pro varování verbální informací, dále k ukrytí obyvatelstva využívat ochranných vlastností staveb, ochranu dýchacích cest a povrchu těla provádět improvizovaným způsobem, v zónách jaderně-energetických zařízení využívat ochranné roušky, pro nouzové přežití vytvořit pohotovostní kapacity na centrální úrovni pro 3 000 osob, na krajské úrovni pro 1 500 osob a organizace výzkumu a vývoje řešit prostřednictvím Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč. K opatřením za válečného stavu patří maximálně využívat opatření běžného režimu (tzn. v době míru), evakuaci z míst předpokládané bojové činnosti provádět až v případě aktuální hrozby, k ukrytí využít stávající stálé úkryty a hlavně úkryty improvizované, pro vybrané kategorie obyvatelstva vydat prostředky individuální ochrany (ostatní si musí zakoupit) a složky IZS doplnit na 75 000 až 100 000 osob.[13]

5.1.5 Část pátá

Pátá část pojednávala o využití materiálu civilní ochrany. Materiál bude vytříděn, přezkoušen a opraven. Funkční materiál bude předán zařízením civilní ochrany a dalším složkám IZS. Nepotřebný materiál nabídnout k bezúplatnému převodu do vlastnictví zájemců, nefunkční a neupotřebitelný materiál zlikvidovat.[13]

5.1.6 Část šestá

Šestá část stanovila zásady financování ochrany obyvatelstva. Základní opatření ochrany obyvatelstva jsou zaměřena na minimalizaci negativních dopadů mimořádných událostí a krizových situací. Rostoucí počet hrozeb a rizik nevojenského charakteru vyžaduje adekvátní navýšení finančních prostředků na ochranu obyvatelstva. Běžné výdaje jsou používány zejména na přípravu a informování obyvatelstva, činnost specialistů a provoz JSVV. Kapitálové výdaje jsou využívány zejména na modernizaci JSVV, vybavení HZS a ZCO speciální technikou a vytváření potřebných zásob a prostředků pro nouzové přežití.[12]

5.1.7 Závěrečná část

Závěrečná část se zabývala mezinárodní spoluprací. Zejména se jedná o rozvíjení spolupráce s Odborem pro humanitární záležitosti OSN a realizace Rozhodnutí Rady Evropské unie o vytvoření mechanismu Společenství pro zabezpečení posílení spolupráce při pomocných zásazích civilní ochrany.[13]

5.2 Závěry z hodnocení Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015

Z vyhodnocení Harmonogramu realizace základních opatření ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 vyplývá, že převážná část jednotlivých opatření byla splněna. Ta opatření, jež jsou stále ve stavu realizace, byla zařazena do harmonogramu 2013 - 2020. Z vyhodnocení stavu realizace Koncepce jednoznačně vyplývá funkčnost

systému a správnost opatření stanovených pro jednotlivé oblasti ochrany obyvatelstva. Je zde ale i patrná nutnost dílčích změn v některých oblastech.

Jedním z opatření, která byla splněna, je pro řešení následků MU a zmírnění dopadů krizových situací zapracování opatření ochrany obyvatelstva do havarijních plánů. Dále byla schválena Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení, která pokrývá problematiku vzdělávání v oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, obrany státu, ochrany ekonomiky, hospodářských a dalších opatření pro krizové stavy, vnitřní bezpečnosti a pořádku a IZS.

Byly zpracovány učební materiály k jednotlivým vzdělávacím modulům, včetně modulu ochrany obyvatelstva. Dále bylo aktualizováno Zaměření a formy preventivně výchovné činnosti na úsecích požární ochrany a ochrany obyvatelstva. Na základě tohoto dokumentu je realizována příprava obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku MU.

V oblasti humanitární pomoci byly uzavřeny dohody o spolupráci mezi HZS ČR a nevládními neziskovými organizacemi. Jedním z výstupů je spolupráce na projektu vytváření psychosociálních intervenčních týmů k poskytování pomoci při zvládnutí stresu a posttraumatických jevů.

Byl dokončen projekt zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání 112, je v provozu všech čtrnáct telefonních center tísňového volání 112 na operačních a informačních střediscích HZS krajů. Složky IZS jsou vybavovány technikou a materiálem k řešení mimořádných událostí z hlediska současných hrozeb a rizik.

Území České republiky bylo z devadesáti procent pokryto signálem JSVV, bylo instalováno 154 vysílačů a 5 757 koncových prvků. Dále byla dokončena transformace vojenských záchranných útvarů, například se jedná o samostatný záchranný prapor Hlučín HZS ČR.

Poslední splněné opatření, o kterém bych se tu ráda zmínila, se týká zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva při MU. K tomuto účelu jsou využívána vytipovaná stacionární zařízení s možností ubytování a stravování. Bylo vytvořeno 219 souprav materiálu nouzového přežití na stanicích HZS krajů a 85 souprav materiálu k následnému použití u územních odborů. Dále bylo pořízeno osm kontejnerů nouzového přežití pro 25 až 50 osob a pro nouzové ubytování bylo vytvořeno 3 000 ubytovacích míst v materiálních základnách humanitární pomoci (z toho 750 míst u HZS ČR a 2 250 u AČR).[14]

5.3 Nedostatky a rezervy vyplývající z vyhodnocení koncepce

Největším problémem se jeví nedostatečná informovanost a připravenost občanů na krizové situace a z toho plynoucí jejich pasivita a převažující závislost na činnosti záchranných složek. Dále je to vytváření personálních a finančních podmínek zejména u malých obcí pro plnění úkolů a působností vyplývajících z tzv. krizové legislativy. Vybavenost složek IZS prostředky individuální ochrany je nedostatečná a stále přetrvávají rezervy v modernizaci JSVV obměnou elektrických rotačních sirén elektronickými. Poslední body souvisí především s celkovým nedostatkem finančních prostředků.[14]

6 KONCEPCE OCHRANY OBYVATELSTVA DO ROKU 2013 S VÝHLEDEM DO ROKU 2020

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020 byla přijata usnesením vlády č. 165/2008 Sb. Obsahově se dělí podobně jako Koncepce do roku 2015 do několika částí. První část je zaměřena na Bezpečnou společnost a úkoly veřejné správy, podnikové sféry a občanů. Druhá část pojednává o připravenosti pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže. Třetí část řeší základní organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva. Čtvrtá část pojednává o plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události, nevojenské a vojenské krizové situace. Pátá část řeší připravenost sil a prostředků a šestá část se zabývá materiálním a finančním zabezpečením.

V Koncepci se mimo jiné hovoří i o potřebě informovanosti a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva. O zvýšení spoluodpovědnosti občanů za svoji ochranu, o nutnosti reagovat na změněné podmínky při převládající samovolné evakuaci, o zlepšení způsobu informování obyvatelstva o hrozícím nebezpečí. Dále se zde hovoří o legislativním ošetření opatření ochrany obyvatelstva vůči českým občanům v zahraničí a o posílení odpovědnosti ústředních orgánů státní správy, správních úřadů a orgánů krajů a obcí, právnických a fyzických osob za ochranu obyvatelstva.

Součástí materiálu Koncepce je i Harmonogram realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020. Obsahuje celkem osmnáct opatření termínovaných do roku 2013 a další čtyři opatření označená jako Výhled do roku 2020. Harmonogram zdůrazňuje odpovědnost jednotlivých rezortů za jejich plnění nebo za součinnost při přípravě jejich realizace. Ústředním orgánem státní správy pro krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém je Ministerstvo vnitra, proto za plnění většiny opatření ponese odpovědnost. Dalším úkolem MV je průběžně sledovat a koordinovat vývoj a plnění úkolu u zainteresovaných ministerstev v oblasti ochrany obyvatelstva v případě nevojenských krizových situací a vyhodnotit plnění Harmonogramu realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020.[15]

6.1 Bezpečná společnost – úkoly veřejné správy, podnikové sféry a občanů

Bezpečná společnost ve vztahu k mimořádným událostem a krizovým situacím je charakterizována jako společnost, která má přijatý soubor právních, technických, organizačních, finančních, vzdělávacích a dalších ochranných opatření k minimalizaci, respektive k překonání následků mimořádných událostí a krizových situací a v praxi ho úspěšně realizuje. Bezpečná společnost bude vytvářena veřejnou správou, která zabezpečí podmínky pro přístup občanů k informacím o rizicích vzniku MU, jejich možných následcích a o opatřeních k ochraně životů a zdraví, majetku a životního prostředí. Obec za pomoci složek IZS musí sehrávat rozhodující roli v informovanosti a přípravě občanů k sebeochraně a vzájemné pomoci. Důležitou úlohu plní veřejná správa a podniková sféra, která musí motivovat a získat občany k aktivní účasti na zajišťování vlastní bezpečnosti, bezpečnosti svých zaměstnanců, spoluobčanů a blízkých. Musí se řešit nedostatečná připravenost obyvatel pro ochranu a zvládání krizových situací, a to jak dospělých, tak i dětí a mládeže. Bude řešeno širší zapojení občanů a občanských sdružení do zajišťování bezpečnosti. Občané mají právo na pomoc státu, ale současně mají povinnost a spoluodpovědnost za svoji ochranu.[12]

6.2 Přípravenost pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže

Přípravenost pracovníků veřejné správy i právnických osob bude nadále řešena v souladu s Koncepcí vzdělávání v oblasti krizového řízení. Ke zkvalitnění připravenosti fyzických osob je nutno přijmout Program výchovy a vzdělávání obyvatelstva k jeho bezpečnosti a ochraně při mimořádných událostech a krizových situacích. Školní mládež je třeba vzdělávat nadále v daném rozsahu a do studijních plánů pedagogických fakult je nutno začlenit problematiku Ochrany člověka za mimořádných událostí.

K plnění opatření Programu výchovy a vzdělávání obyvatelstva k jeho bezpečnosti a ochraně při MU a KS byla ustanovena pracovní skupina složená ze zástupců dotčených resortů. Z důvodu úzké provázanosti bylo dohodnuto, že se tato problematika bude řešit společně s opatřením týkajícím se navržení začlenění tematiky Ochrana člověka při MU do studijních programů pedagogických fakult. Pracovní skupina vypracovala analýzu stávající situace v oblasti ochrany člověka při MU na základních a středních školách. Touto analýzou bylo zjištěno, že jednotlivé tematiky mají podobný výchozí rámec pro vzdělávání. Pracovní skupina proto navrhla řešit vzdělávání na školách v této oblasti společně a skloubit všechny problematiky do jednoho celku. Byly vytvořeny návrhy Studijních základů z oblasti ochrany člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchovy, které jsou určeny stávajícím i budoucím učitelům.[12, 16]

6.3 Základní organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva

6.3.1 Oblast varování

Včasné varování a tísňové informování je jednou ze základních podmínek úspěšné realizace opatření na ochranu obyvatelstva. Je to komplexní souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečujících včasné předání varovné informace o reálně hrozící nebo již vzniklé mimořádné události, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva. Jeden ze základních způsobů varování obyvatelstva je vyhlášení varovného signálu prostřednictvím koncových prvků JSVV.

Ministerstvo vnitra GŘ HZS ČR vytvoří organizačně technické podmínky pro výstavbu a provozování systému varování, který splní potřeby státní správy, samosprávy, právnických osob, podnikajících fyzických osob i jednotlivých občanů. Dále bude třeba řešit systém varování a informování občanů ČR v zahraničí, kteří poskytnou dobrovolně své údaje o pobytu k evidenci. Zároveň budou stanoveny zásady pro modernizaci a výstavbu systému a přerozdělení odpovědnosti za jednotlivé části tohoto systému a to včetně finančního podílu.

GŘ HZS ČR bude zajišťovat provozuschopnost infrastruktury systému varování a vytvářet podmínky pro postupné zavedení nových technologií. Obec bude zajišťovat provozuschopnost JSVV na vlastní náklady. Bude zajišťovat informování obyvatelstva o běžných záležitostech a současně zabezpečí i vyslání varovného signálu obyvatelstvu. Koncový prvek varování musí umožnit ovládání z operačního a informačního střediska IZS a vstup velitele zásahu pro poskytnutí tísňové informace. Právnické a podnikající fyzické osoby provozující nebezpečná zařízení, jako jsou jaderná energetická zařízení nebo objekty spadající do skupiny B podle zákona č. 59/2006 Sb., budou zajišťovat varování obyvatelstva v zóně havarijního plánování. Vlastníci vodních děl I., II. a III. kategorie podle zákona č. 254/2001 Sb. budou zajišťovat varování obyvatelstva na území ohroženém zvláštními povodněmi. Dále právnické a podnikající fyzické osoby provozující objekty, kde se shromažďuje velký počet osob, jako jsou nákupní střediska, sportovní stadiony, letiště apod.,

budou na své náklady zajišťovat místní informační systémy umožňující připojení do JSVV. Bude vybudován obousměrný systém se sběrem informací pro diagnostiku koncových prvků s možností měření vybrané fyzikální veličiny, jako je výška vodní hladiny či únik NCHL. K předání tísňové informace obyvatelstvu bude umožněn vstup z JSVV do hromadných sdělovacích prostředků a dalších informačních systémů, např. dopravních podniků, případně k přenosu v rádiových sítích.[12, 17]

6.3.2 Oblast evakuace

Evakuace obyvatelstva je jedním ze způsobů kolektivní ochrany. Jedná se o souhrn opatření zabezpečující přemístění osob, hospodářských zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z ohroženého prostoru na jiné území, kde je zajištěno náhradní (provizorní) ubytování a stravování.

Při přípravě evakuačních opatření se musí reagovat na změněnou situaci související se značným zvýšením počtu soukromých dopravních prostředků s převládající samovolnou evakuací. Musí se řešit systém registrace evakuovaných. Dále je potřeba připravit a zajistit evakuaci pro vybrané skupiny obyvatelstva do předem určených objektů. Při evakuaci občanů ČR ze zahraničí je třeba organizovat evakuaci na mezinárodní úrovni. Z míst předpokládané bojové činnosti evakuovat až v případě aktuální hrozby konfliktu.[12, 17]

6.3.3 Oblast ukrytí

Ukrytí je druhem kolektivní ochrany, která je definována jako hromadná, společná ochrana obyvatelstva proti následkům ozbrojených konfliktů, velkých provozních havárií a živelních pohrom. Organizační a technická opatření k realizaci ukrytí jsou řešena v plánech ukrytí. V ČR je ukrytí zabezpečováno pro všechny kategorie obyvatelstva v improvizovaných a stálých úkrytech.

Oblast ukrytí je v Koncepci rozdělena do dvou systémů. A to na ukrytí v době míru a ukrytí v období válečné hrozby. V době míru je doporučeno i nadále využívat přirozených ochranných vlastností staveb. Stálé úkryty, které byly budovány k ochraně obyvatelstva při vojenském ohrožení, neuvádět v havarijních plánech krajů, nelze s nimi počítat kvůli dlouhé době zphotovnění. Dále při vyřazování stálých úkrytů z evidence se řídit metodickým postupem a stále provádět evidenci a kontrolu staveb civilní ochrany. Orgány obcí sehrávají i nadále rozhodující úlohu v ukrytí obyvatelstva a budou ve spolupráci s HZS krajů provádět vytipování objektů a prostorů vhodných pro improvizované ukrytí. V období válečné hrozby by k ukrytí byly využity funkční stálé tlakově odolné úkryty, ochranné systémy dopravních staveb a vyřazené stálé úkryty, které jsou vhodné pro zprovoznění k původnímu účelu. Vyřazené stálé úkryty, které nejsou vhodné pro plné obnovení provozních režimů, další podzemní, suterénní a jiné části domů a výrobních objektů by bylo možno využít po úpravě k improvizovanému ukrytí.[6, 12]

6.3.4 Oblast nouzového přežití

Zabezpečení opatření nouzového přežití představuje souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů, dalších zainteresovaných subjektů a samotných občanů prováděných s cílem minimalizovat dopady MU na zdraví a životy postiženého obyvatelstva. Opatření nouzového přežití zpravidla navazují na evakuaci obyvatelstva, ale mohou být realizována i přímo v prostoru ohroženém následky MU. Mezi tato opatření patří hlavně nouzové ubytování, nouzové zásobování potravinami, nouzové zásobování pitnou vodou, nouzové základní služby, nouzové dodávky energií a organizování humanitární pomoci.

K zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva, zejména evakuovaných osob, v maximální míře využívat stacionární zařízení umožňující nouzové ubytování a stravování. Mobilní kontejnerové soupravy pro nouzové přežití budou doplněny do stanoveného počtu patnácti kusů. V materiálních základnách humanitární pomoci zůstává počet míst nouzového ubytování na centrální úrovni pro 3 000 osob a bude doplňován novým materiálem a technikou. Skladovaný materiál udržovat v provozuschopném stavu a v případě potřeby musí být umožněn i transport a použití pro občany ČR a EU v zahraničí.[6, 12]

6.3.5 Ochrana osob před kontaminací

Individuální ochrana je souhrn opatření, jejichž cílem je zabránit účinkům radioaktivních a bojových otravných látek, bakteriologických prostředků a nebezpečných škodlivin na důležité části lidského organismu, především dýchací cesty, obličej a povrch těla.

K ochraně dýchacích cest, očí a povrchu těla před radioaktivní kontaminací a účinky NCHL používat prostředky improvizované ochrany. Je třeba vypracovat zásady a postupy při dekontaminaci většího počtu osob a doplnit moderní mobilní prostředky pro zabezpečení tohoto úkolu. Hromadná dekontaminace oděvů se nepředpokládá, provádět jejich likvidaci např. ve spalovnách.[6, 12]

6.3.6 Oblast humanitární pomoci

Humanitární pomoc je souhrn opatření v materiální, duchovní, zdravotní, sociální a právní oblasti, které poskytují jednotlivci, skupiny, spolky a státní i nestátní organizace ve prospěch obyvatelstva postiženého následky MU. Potřeba efektivní humanitární pomoci v ČR se prokazuje především při povodních.

Poskytování humanitární pomoci do zahraničí bude realizováno ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí, Správou státních hmotných rezerv a nevládními humanitárními organizacemi. Tato pomoc bude poskytována formou materiální a finanční pomoci a vysíláním záchranných týmů a specialistů. K zabezpečení úkolů v této oblasti je plánováno zřízení materiální základny humanitární pomoci. Dále se připravuje vybudování logistické základny s odpovídajícím technologickým vybavením. Ve spolupráci s nevládními organizacemi je třeba vytvořit systém poskytování humanitární pomoci postiženému obyvatelstvu s využitím informačního systému evidujícího nabídky, poptávky a jejich cílené aktuální využívání.[12, 17]

6.3.7 Spolupráce s neziskovými organizacemi

Spolupráce bude zaměřena na poskytování následné pomoci postiženému obyvatelstvu ČR a EU v zahraničí. Budou zpracovány registry odborníků pro využití při řešení následků MU a dále budou vytvářeny podmínky pro realizaci psychosociální a náboženské pomoci. Ministerstvo vnitra bude dále poskytovat granty nevládním a dobrovolnickým organizacím.[12]

6.3.8 Monitorování radiační, chemické a biologické situace

Úkoly při zjišťování, předávání, vyhodnocování a využívání údajů radiační, chemické a biologické situace budou plněny v souladu s Harmonogramem CBRN. Bude vedena databáze odborníků a prováděna jejich příprava. Postupně budou zřizovány měřicí body v síti hlásičů HZS ČR pro měření radiace.[12]

6.3.9 Informování obyvatelstva

Informování bude prováděno s cílem zvýšit připravenost obyvatelstva všech věkových kategorií pro obranu, ochranu a zvládání krizových situací. Základní prvkem systému ochrany obyvatelstva je informovaný a sebevzdělaný občan, který umí reagovat na přijímaná opatření a chrání sebe i ostatní. Ve veřejnoprávních médiích je třeba vytvořit větší časový prostor k informování obyvatelstva o hrozících nebo vzniklých MU a o tom, jak se chovat při jejich zvládání, včetně preventivně výchovného působení. Informování o MU je třeba řešit i vůči cizím státním příslušníkům pobývajícím na území ČR, stejně jako vůči občanům ČR pobývajícím v zahraničí.[12]

6.4 Plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události, nevojenské a vojenské krizové situace

6.4.1 Oblast plánování, přípravy a prevence

6.4.1.1 Civilní nouzové plánování

Civilní nouzové plánování, dále jen CNP, zahrnuje plánování opatření k zajištění ochrany obyvatelstva, ochrany ekonomiky a kritické infrastruktury včetně zabezpečení opatření pro případ radiační havárie či opatření proti použití ZHN, které jsou nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR. V rámci NATO je CNP chápáno jako část systému obranného plánování zaměřená na zajišťování civilních zdrojů a ochranu obyvatelstva.

Civilní nouzové plánování bude na národní úrovni metodickým nástrojem pro zabezpečení souladu havarijního a krizového plánování. Působnost CNP se bude realizovat zejména v plnění úkolů ochrany obyvatelstva, fungování kritické infrastruktury, spolupráce veřejného a soukromého sektoru, civilní vojenské spolupráce a civilní podpory činnosti ozbrojených sil a bezpečnostních zdrojů pro případ jejich použití. Jako procesní nástroj musí CNP vést k zajištění připravenosti ministerstev a dalších orgánů na řešení jakékoliv MU. K dosažení civilní nouzové připravenosti je třeba dále stanovit opatření na odvrácení nebo zmírnění MU, technologických havárií, narušení kritické infrastruktury a narušení veřejného pořádku včetně opatření spojených s válečným konfliktem. Je třeba zpracovat scénáře možných situací, řídit odezvy na vzniklé situace a připravit síly a prostředky.[12, 18]

6.4.1.2 Krizové řízení

Krizovým řízením se podle zákona č. 240/2000 Sb. rozumí souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením nebo ochranou kritické infrastruktury.

Ministerstvo vnitra zabezpečuje koordinaci přípravy na krizové stavy a jejich řešení cestou sjednocování postupů ústředních správních úřadů, krajských a obecních úřadů a právnických a podnikajících fyzických osob. V rámci informačního systému krizového řízení budou vytvořeny nástroje k informačnímu zabezpečení úkolů v oblasti ochrany životů a zdraví obyvatel a majetkových hodnot ve všech stupních krizového řízení.[8, 12]

6.4.1.3 Kritická infrastruktura

Kritickou infrastrukturou se rozumí výrobní a nevýrobní systémy a služby, jejichž nefunkčnost by měla závažný dopad na bezpečnost státu, ekonomiku, veřejnou správu a zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva.

Ochrana kritické infrastruktury je zaměřena na zajištění fungování subjektů kritické infrastruktury tak, aby nedocházelo k jejich selhání při zohlednění všech možných rizik a hrozeb. Cílem ochrany kritické infrastruktury je zabezpečit ochranu strategických a životních zájmů společnosti jako takové. Stát pro plnění své funkce musí za všech okolností zabezpečit provozuschopnost základních prvků a vazeb sloužících pro jeho chod a které jsou základem schopnosti státu udržet za každé situace jeho stabilitu a zabezpečit další rozvoj. Úkoly k ochraně kritické infrastruktury budou řešeny v Komplexní strategii České republiky k řešení problematiky ochrany kritické infrastruktury, která vytvoří rámec pro stanovení konkrétních úkolů, jejich nositelů a termínů plnění.[12, 18]

6.4.1.4 Požární ochrana

Povinnosti na úseku požární ochrany jsou uloženy zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon ukládá povinnosti ministerstvům, orgánům státní správy, právnickým osobám, podnikajícím fyzickým osobám a fyzickým osobám, které plní povinnosti vyplývající pro ně z tohoto zákona jako nedílnou součást své činnosti a neodkladně odstraňují zjištěné nedostatky. Ústředním orgánem preventivní požární ochrany je MV a úkoly zabezpečují HZS krajů. Problematika požární ochrany je komplexně řešena v Koncepti požární prevence v České republice, kterou vydalo MV-GŘ HZS ČR v roce 2003.[12]

6.4.1.5 Ochrana zdraví osob

V souvislosti se zajišťováním bezpečnosti ČR se očekává připravenost zdravotnictví k poskytování zdravotní péče při událostech s hromadným postižením zdraví osob. Je nutno vytvořit systém zajištění zdravotní péče o obyvatelstvo postižené na zdraví jakýmkoliv typem mimořádné události. Zajištění zdravotní péče se týká poskytnutí první pomoci až po zdravotní rehabilitaci, včetně péče o duševní zdraví. Z hlediska ochrany obyvatelstva se zajištění zdravotní péče dá rozdělit na dvě oblasti, na ochranu veřejného zdraví a na záchranu života a zdraví občana. Ochrana veřejného zdraví zabezpečuje zamezení šíření infekčních chorob, vzdělávání populace v problematice veřejného zdraví, analýzu hrozeb a rizik v oblasti veřejného zdraví jako je výskyt infekcí a nálezů a také kontrolu a dohled nad hygienickými podmínkami. Záchrana zdraví a života zahrnuje mimo jiné zdravotní péči a ochranu zdraví příslušníků složek IZS podílejících se za řešení MU. Mezi úkoly patří zajištění přednemocniční neodkladné péče zdravotnickou a leteckou záchranou službou, zajištění ambulantní péče, kterou zabezpečují praktičtí lékaři a zajištění lůžkové péče nemocnicemi.[12]

6.4.1.6 Veterinární ochrana před nebezpečnými nákazami zvířat a jejich přenosem

Za běžného stavu, tzn. v období mimo krizové stavy, budou MU veterinárního charakteru řešeny formou mimořádných veterinárních opatření a nikoliv jako zásahy složek IZS. K tomu slouží pohotovostní veterinární plány, které jsou součástí plánů konkrétních činností havarijních plánů krajů. Veterinární správy disponují při zajišťování úkolů vlastními prostředky. Ve státních hmotných rezervách jsou uloženy prostředky pro likvidaci nakažených zvířat. V případě, kdy by tyto prostředky nestačily, budou ke zvládnutí situace využity síly a prostředky IZS.[12]

6.4.1.7 Věda a výzkum

Organizace výzkumu a vývoje v oblasti ochrany obyvatelstva je nadále řešena prostřednictvím jednoho centrálního vědeckého pracoviště pod záštitou MV-GŘ HZS ČR,

kterým je Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč. Opatření uváděná v koncepci jsou součástí Bezpečnostního výzkumu ČR. Priority v oblasti výzkumu a vývoje jsou orientovány na návrhy metod a technik zabezpečujících ochranu obyvatelstva se zaměřením na radiační, chemické a biologické situace, dále detekci a identifikaci nebezpečných látek, dekontaminaci osob a techniky, varování a vyrozumění. Oblast vědy a výzkumu výrazně podporuje NATO v rámci činnosti výboru Vědou pro mír a bezpečnost.[12]

6.4.1.8 Hospodářská opatření pro krizové stavy

System hospodářských opatření pro krizové stavy je nedílnou součástí bezpečnostního systému ČR. Slouží k zajištění materiální podpory řešení všech typů krizových situací. Představuje organizační, materiální a finanční opatření přijímaná pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, které jsou nezbytné pro překonání krizových stavů. Právně problematiku hospodářských opatření pro krizové stavy vymezuje zákon č. 241/2000 Sb., o kterém byla zmínka výše. Po vzoru krizových orgánů EU a NATO je třeba trvale udržovat v majetku státu ty druhy materiálů, které jsou nezbytné pro řešení náhlých a neočekávaných krizových situací. Dále je v oblasti ochrany obyvatelstva nutno zajistit pohotovostní prostředky na řešení MU a zásoby pro humanitární pomoc včetně realizace nové skladby humanitárního balíčku.[12]

6.4.1.9 Mezinárodní spolupráce (EU, NATO, OSN)

Mezinárodní spolupráce je testována pomocí cvičení, kterých se ČR účastní. Dále je ČR zapojena do projektu CECIS, který představuje zavedení společného nouzového komunikačního a informačního systému civilní ochrany EU. Česká jednotka USAR (Urban Search and Rescue Team) byla zařazena do databází sil a prostředků EU. Operační a informační středisko MV-GŘ HZS ČR funguje jako kontaktní bod pro Monitorovací a informační centrum Evropské komise. Další prioritou v mezinárodní spolupráci se stává spolupráce se sousedními zeměmi a jinými vybranými zeměmi, jako je Finsko, Francie, Maďarsko a Slovinsko.[12]

6.4.2 Řešení ochrany obyvatelstva v případě nevojenských krizových situací

6.4.2.1 Ochrana před povodněmi

Problematika ochrany před povodněmi je ošetřena zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tzv. vodní zákon. Tento zákon stanovuje povodňovým orgánům povinnost zabezpečit řízení ochrany před povodněmi podle povodňových plánů včetně zabezpečení přípravy záchranných prací. Byl zpracován Povodňový plán ČR, který byl v digitální podobě zpřístupněn veřejnosti. Zprovozněn byl i povodňový informační systém. Pozornost je věnována rozpracování opatření k ochraně obyvatelstva před povodněmi v havarijních plánech krajů a také je třeba pokračovat v pravidelném procvičování připravenosti orgánů krizového řízení k řešení ochrany před povodněmi.[12]

6.4.2.2 Ochrana životního prostředí (environmentální bezpečnost) a vliv změn na ochranu obyvatelstva

Environmentální bezpečnost se zabývá ohrožením složek životního prostředí v důsledku antropogenní činnosti, v důsledku živelních pohrom a katastrof a v důsledku poruch kritické infrastruktury. Prioritou v této oblasti je příprava koncepce environmentální bezpečnosti před

působením zdrojů rizik antropogenního a přírodního původu, které by mohly způsobit rozsáhlé poškození životního prostředí.[12]

6.4.2.3 Ochrana před účinky havárií na jaderných zařízeních

Jaderná elektrárna Dukovany i Jaderná elektrárna Temelín mají zpracován vnitřní havarijní plán pro případ závažných technologických havárií, přičemž postupy pro případ vzniku MU prvního nebo druhého stupně se procvičuje jednou za rok a pro případ vzniku MU třetího stupně jednou za dva roky. HZS kraje, na jehož území se jaderná elektrárna nachází, zpracovává vnější havarijní plán pro zónu havarijního plánování, který se procvičuje jednou za tři roky. Obyvatelstvo v zóně havarijního plánování je vybaveno prostředky ke snížení ozáření z vnitřní kontaminace radioaktivními látkami a je prováděna informační kampaň k jeho přípravě pro případ radiační havárie.[12]

6.4.2.4 Ochrana před účinky závažných havárií v dopravě

Probíhá vyhodnocení Dopravní politiky České republiky pro léta 2005-2013 a na jeho základě bude zpracována nová dopravní politika. Do návrhu nové dopravní politiky je třeba zpracovat kroky k ochraně obyvatelstva při přepravě nebezpečných věcí a před účinky závažných havárií v dopravě.[12]

6.4.2.5 Ochrana před účinky závažných havárií způsobených nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky

Právně je tato oblast upravena zákonem č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky ve znění pozdějších předpisů, který zahrnuje povinnosti provozovatelů zařízení, ve kterých jsou přítomny NCHL, při zajištění jejich bezpečnosti. Dále jsou zde stanoveny náležitosti pro zpracování vnitřních a vnějších havarijních plánů. V ochraně životního prostředí se uplatňuje princip předběžné opatrnosti, který se používá tam, kde chybí vědecké poznatky nebo jsou tyto poznatky zatíženy vysokou nejistotou. Nejsme-li schopni rizika kvantifikovat, je lepší rizikové technologie zakázat. Preventivní opatření je účinnější a ekonomicky efektivnější než náprava škod.[12]

6.4.2.6 Ochrana před terorismem a organizovaným zločinem

Dokumentem stanovujícím koncepci boje s terorismem v ČR je Národní akční plán boje proti terorismu, který stanovuje úkoly jednotlivým orgánům a zabývá se rovněž ochranou obyvatelstva a kritické infrastruktury. Dokumentem zabývajícím se bojem s organizovaným zločinem je Koncepce boje s organizovaným zločinem. Pro oblast trestné činnosti páchané na životním prostředí byla přijata Koncepce boje s kriminalitou páchanou na životním prostředí v působnosti resortu vnitra. Boj s organizovaným zločinem je v kompetenci Policie ČR, ale v případě nutnosti zásahu ostatních složek IZS by se postupovalo jako při jiné mimořádné události.[12]

6.4.2.7 Ochrana před negativními důsledky spojenými s migrací

Migrační politika ČR je vázána předpisy EU, ale Koncepce migrační politiky dosud zpracována nebyla. Za účelem boje proti nelegální migraci je snaha prohloubit spolupráci s ministerstvy zahraničních věcí členských států EU a jejich krizovými centry. Bylo zřízeno Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci. Česká republika usiluje o sjednání readmisních smluv, které by stanovily pravidla pro předávání a přebírání osob. Česká republika je nakloněna legální imigraci cizinců, vláda proto přijala Zásady politiky vlády

v oblasti migrace cizinců, které jsou základním dokumentem pro tvorbu Koncepce migrační politiky ČR.[12]

6.4.2.8 Ochrana občanů a majetku České republiky při mimořádných událostech v zahraničí

Ochrana občanů a majetku ČR při MU v zahraničí je zabezpečena cestou diplomatické a konzulární politiky. Zvládnutí pomoci státu při dopadu MU velkého rozsahu na občany ČR v zahraničí přesahuje rámec Ministerstva zahraničních věcí a vyžaduje spolupráci jiných ministerstev a správních úřadů.[12]

6.4.3 Řešení ochrany obyvatelstva v případě stavu ohrožení státu a válečného stavu

Opatření spojená s přípravami pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu jsou zabezpečena v souladu s Plánem obrany České republiky. Plán obrany představuje realizaci norem a principů v krizových situacích a určuje směr přípravy a použití zdrojů státu pro jeho obranu. Jednotlivá opatření uvedená v plánu obrany je nutno zahrnout do připravovaných dílčích plánů obrany.[12]

6.5 Přípravenost sil a prostředků

Akceschopnost IZS je závislá na akceschopnosti jednotlivých složek, která zahrnuje personál složek s jeho odbornou úrovní a vybavení pro záchranné a likvidační práce. Nadále budou vydávány typové činnosti složek IZS při společném zásahu, které vytváří modelové postupy. Tyto typové činnosti je nutno pravidelně procvičovat. Významným prvkem rozvoje připravenosti IZS bude vybudování Národního výzkumného a vzdělávacího centra. Výstavba a provozování informačního systému HZS ČR rovněž přispěje k rozvoji připravenosti. Pozornost je třeba věnovat personálu složek IZS, zejména uvolňování zaměstnanců k činnosti v dobrovolnických organizacích.[12]

6.5.1 Jednotky požární ochrany a zařízení civilní ochrany

Zabezpečení úkolů na úseku ochrany obyvatelstva v rámci obce je cílem jednotek požární ochrany a zařízení civilní ochrany. Pro činnost JPO a ZCO je na daném teritoriu určující zejména havarijní plán kraje a plošné rozmístění JPO kraje z toho vyplývající.[12]

6.5.2 Síly a prostředky za válečného stavu

Ochranu obyvatelstva za válečného stavu zabezpečují složky, které tuto činnost vykonávají i v době mimo vojenské ohrožení. Je nutno zabezpečit, aby složky IZS za válečného stavu zachovaly svůj personál a vybavení. Je třeba aktualizovat plánovací dokumenty v důsledku transformace vojenských záchranných útvarů.[12]

6.5.3 Operační řízení

Operační řízení je řešeno cestou jednoho centrálního operačního a informačního střediska (OPIS MV-GŘ HZS ČR) a čtrnácti krajských operačních a informačních středisek. Předpokládá se vybudování jednotné informační platformy pro všechny základní složky IZS. Bylo zavedeno jednotné evropské číslo tísňového volání 112 a zajištěna jeho nepřetržitá obsluha.[12]

6.6 Materiální a finanční zabezpečení

Vzrůstající počet MU a rozsah jejich možných dopadů vyžaduje navýšení finančních prostředků na ochranu obyvatelstva. Výdaje na ochranu obyvatelstva jsou součástí státního

rozpočtu, rozpočtu MV, rozpočtu státních orgánů i samosprávných celků. Z těchto rozpočtů se hradí výdaje zajišťující plnění všech opatření týkajících se ochrany obyvatelstva.[12]

6.7 Harmonogram realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020

Harmonogram zahrnuje postupy, odpovědnost a termíny realizace plánovaných opatření ve formě konkrétních úkolů. Je rozdělen na dvě části. První část obsahuje konkrétní úkoly do roku 2013, druhá část obsahuje úkoly s výhledem do roku 2020.

Mezi opatření, která již byla splněna, patří předání 157. pluku záchranného praporu Hlučín HZS ČR. Útvar byl předán včetně techniky, materiálu a části osob. Vznikl tak útvar HZS ČR jako organizační složka státu. Dalším splněným opatřením je zpřístupnění digitálního povodňového plánu ČR veřejnosti dostupného z webové stránky www.dppcr.cz. V roce 2010 byla provedena průběžná kontrola harmonogramu a vyhodnocení jeho realizace. Výsledkem bylo vytvoření Aktualizovaného harmonogramu realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020 a přesunutí termínů některých opatření. Ta jsou, včetně termínu jejich plnění, pro přehlednost uvedena v následující tabulce:

2011	Připravit koncepci environmentální bezpečnosti před působením zdrojů rizik antropogenního a přírodního původu.
2012	Stanovit základní technické požadavky na stavby civilní ochrany.
	Vytvořit legislativní podmínky pro HZS krajů k prosazování požadavků ochrany obyvatelstva již ve fázi územního a stavebního řízení.
2013	Zajistit prostředky individuální ochrany pro určené kategorie osob systémem hospodářských opatření pro krizové stavy.
	K provádění dekontaminace osob a techniky vybavit jednotky HZS mobilními prostředky.
	Zajistit finanční prostředky z fondů EU pro projekty ochrany obyvatelstva.
	Stanovit a realizovat zásady pro modernizaci a výstavbu JSVV a přerozdělení odpovědností za jednotlivé části tohoto systému, včetně finančního podílu.
	Vypracovat zásady a postupy pro dekontaminaci většího počtu osob a zraněných.
	Stanovit postupy pro distribuci vytvořených zásob nouzového přežití do postižených oblastí.
	Průběžně sledovat a koordinovat vývoj a plnění úkolů a vyhodnotit plnění Aktualizovaného harmonogramu.
2020	Pokračovat ve vybavování a přípravě složek IZS a ZCO k plnění úkolů ochrany obyvatelstva.
	Stanovit základní požadavky na projektování staveb s velkým počtem osob, které mohou být ohroženy MU vyplývajících z bezpečnostních rizik.
	Dokončit kontrolu funkčnosti prostředků individuální ochrany, jejich vyřídění a likvidaci.
	Dokončit obměnu elektrických rotačních sirén za moderní koncové prvky varování.
	Vybudovat selektivní obousměrný systém pro ověření funkčnosti koncových prvků JSVV, hladiny vodních toků a subjektů s NCHL.
	Navrhnout opatření ke zvýšení bezpečnosti osob, majetku a životního prostředí při přepravách vysoce rizikových nebezpečných věcí.

[16]

7 ZÁVĚR

Mimořádné události se v důsledku dynamického rozvoje naší společnosti staly nedílnou součástí našich životů. Vývoj bezpečnostního systému ovšem neodpovídá rychlosti nárůstu rizik, proto je ochrana obyvatelstva neustále otevřenou záležitostí. Současně platným dokumentem, který se snaží ochranu obyvatelstva postihnout je Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020.

Ve své práci jsem se snažila problematiku ochrany obyvatelstva obsáhnout komplexně přes nastínění historických mezníků vedoucích až k dnešnímu pojetí ochrany obyvatelstva. Neméně důležitým bodem bylo i rozpracování legislativy, od které se veškerá činnost spojená s ochranou obyvatelstva odráží. Hlavním námětem práce bylo rozebrání platné koncepce a její odraz v realizaci přípravy obyvatel obcí. Z vyhodnocení předešlé koncepce vyplývá, že nastavený systém je funkční, ale stále přetrvává problém v připravenosti a informovanosti občanů. Současná koncepce zvýrazňuje potřebu zlepšení informovanosti a připravenosti občanů stejně jako nutnost posílení materiálního zabezpečení složek IZS. Limitujícím faktorem ovšem v plnění opatření ochrany obyvatelstva zůstává nedostatek finančních prostředků.

Koncepce ochrany obyvatelstva je rozpracovaná do roku 2013 a očekává se vypracování koncepce nové. Ta by měla reagovat na změnu situace ve společnosti a postihnout změny bezpečnostní reality i z hlediska možnosti nových hrozeb. Při přípravě je nutno vycházet z nejnovějších vědeckých poznatků a vyhodnocení praktických zkušeností.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] MARTÍNEK, Bohumír a Petr LINHART. *Ochrana obyvatelstva: Studijní materiál k modulu E*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2006, 129 s.
- [2] ROUDNÝ, Radim a Petr LINHART. *Krizový management I*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004, 97 s. ISBN 80-7194-674-5.
- [3] ZEMAN, Miloš a Otakar J. MIKA. *Ochrana obyvatelstva*. Brno: VUT FCH, 2007, 116 s. ISBN 978-80-214-3449-3.
- [4] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. *Ochrana obyvatelstva*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, 140 s. ISBN 80-86634-70-1.
- [5] RICHTER, Rostislav. *Ochrana obyvatelstva a Dodatkový protokol I o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010, 118 s. ISBN 978-80-86640-55-6.
- [6] REKTOŘÍK, Jaroslav. *Krizový management ve veřejné správě: teorie a praxe*. Praha: Ekopress, 2004, 249 s. ISBN 80-861-1983-1.
- [7] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.
- [8] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) ve znění pozdějších předpisů.
- [9] Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.
- [10] Vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.
- [11] Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů.
- [12] *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020: schválená usnesením vlády č. 165 ze dne 25. února 2008*. Vyd. 1. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2008, 52 s. ISBN 978-80-86640-91-4 (BROŽ.).
- [13] SVOBODA, Bohuslav. *Ochrana obyvatelstva I*. Vyd. 1. V Brně: Vysoké učení technické, Fakulta chemická, 2011. ISBN 978-80-214-4264-1.
- [14] KOLEŇÁK, Ivan. Cesty koncepcí Ochrany obyvatelstva v letech 2001 až 2010. *Časopis 112*. 2008, IX, č. 8, s. 20-23.
- [15] KOLEŇÁK, Ivan. Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020. *Časopis 112*. 2008, VII, č. 4, s. 20-21.
- [16] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. Vyhodnocení Harmonogramu realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020. *Časopis 112*. 2011, X, č. 2.
- [17] KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Praha: ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2006. ISBN 80-867-9533-0.
- [18] *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu*. Praha: MV ČR: Odbor bezpečnostní politiky, 2009, 65 s.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
CBRN	Chemické, biologické, radioaktivní a nukleární prostředky
CNP	Civilní nouzové plánování
CO	Civilní ochrana
CPO	Civilní protiletectká ochrana
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
EU	Evropská unie
GŘ HZS	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JSVV	Jednotný systém varování a vyrozumění
JPO	Jednotka požární ochrany
KS	Krizová situace
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
NATO	Severoatlantická aliance
NCHL	Nebezpečná chemická látka
OPIS	Operační a informační středisko
OSN	Organizace spojených národů
ZaLP	Záchranné a likvidační práce
ZCO	Zařízení civilní ochrany
ZHN	Zbraně hromadného ničení

10 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Požadavek na poskytnutí zásob pro humanitární pomoc

Příloha 2: Dávka potravin a osobních potřeb

Příloha 3: Nouzový plán rodiny

Příloha 1

Požadavek na poskytnutí zásob pro humanitární pomoc

Obecní úřad ...

Požadavek na poskytnutí zásob pro humanitární pomoc

podle § 12 zákona č. 241/2000 Sb.

Žádám o poskytnutí prostředků ze ZHP v kompletním složení se **zimní variantou** oděvu a obuvi **pro osob.**

K řešení krizové situace byl **vyhlášen stav nebezpečí (nouzový stav).**

Žádám o dopravení zásob do **místa určení**(*přesné určení místa včetně směru příjezdu do něj*)...

Připravenost převzetí zásob pracovníky OÚ **od ...** (*čas a datum*)

Kontaktní osoba OÚ: (*jméno a příjmení určené osoby*), tel ... *mobil.....*), fax, E-mail.....

V....., dne 2004 v hod.

Starosta obce

jméno a příjmení, vlastnoruční podpis

Správa státních hmotných rezerv

cestou SITCEN ÚKŠ

P r a h a

Příloha 2

Dávka potravin a osobních potřeb

Znojemská roštěná s rýží

Bramborový guláš

Játrová pochoutka

Lunchmeat

Slané sušenky

Kávový extrakt a čaj porcovaný

Cukr porcovaný

Instantní nápoj ovocný

Čokoláda hořká

Žvýkačka, sůl, příbor, hygienický a osvěžující ubrousek

Toaletní papír, mýdlo, gumičky

Sada na vaření

Svíčka, zápalky, vařič-tuhý líh, hrnek

Návod na ohřívání hotových pokrmů

Seznam komponentů

Náhradní oděv a obuv – letní varianta

Plášť do deště

Boty gumové

Blůza a kalhoty pracovního oděvu

Tenisky

Nátělník

Ponožky

Rukavice bez vložky

Rukavice gumové

Náhradní oděv a obuv – zimní varianta

Plášť do deště

Boty gumové

Blůza a kalhoty prošívané

Boty pracovní kožené

Nátělník

Ponožky

Rukavice s vložkou

Rukavice gumové

Příloha 3

NOUZOVÝ PLÁN RODINY

Opálkovi, Skalička 22, Zábřeh 78901

Zpracoval: Klára Komárková

Členové rodiny	Datum narození	Tel. kontakt
Opálka Jaromír	19. 5. 1965	+430 604 157 096
Opálková Jana	14. 5. 1959	+420 732 772 114
Komárková Andrea	28. 7. 1987	+420 732 132 965
Komárková Klára	16. 8. 1988	+420 732 978 405
Opálka Jan	26. 2. 1998	+420 732 255 738

Charakteristika místa bydliště:

Rodina bydlí v rodinném domě, který je situován na kopci. V blízkosti domu se nachází silnice I. třídy a železniční trať.

Možné MU ohrožující rodinu:

- OLMA, a.s.: únik NCHL (amoniak)
- čerpací stanice Shell, Benzina, Slovnaft: požár, výbuch, únik NCHL (ropné produkty)
- železniční trať: únik NCHL (transport látek dle RID)
- silnice I, třídy: únik NCHL (transport látek dle ADR)
- jiné: požár, destrukce budov, sesuvy půdy

Situace v rodině:

Členové	Zdravotní stav	Práce/Škola
Jaromír	Dobrý	Práce nepravidelně, 12h směny
Jana	Dobrý	Práce nepravidelně, 12h směny
Andrea	Ulcerosní kolitida – bere pravidelně léky	Po-Pá studuje v Praze, o víkendu doma
Klára	Dobrý	Po-Pá studuje v Brně, o víkendu doma
Jan	Dobrý	Po-Pá 7:00 až 15:00 ve škole, o víkendu doma

Všichni členové mají provedenou pravidelnou lékařskou prohlídku a jsou schopni samostatné evakuace. Členové jsou seznámeni se signály varování a následně také s úkoly souvisejícími se vznikem MU.

V případě vzniku MU:

místo setkání členů rodiny mimo domov	Městská knihovna Zábřeh
nouzové ubytování v případě evakuace u příbuzných	Feitovi Vlachov 4, 789 01 nebo Hlaváčkovi Bankobystrická 1, Šumperk 787 01
kontakt na MÚ Zábřeh	583 468 111

Všichni členové mají připraveno evakuační zavazadlo a prostředky individuální ochrany, které jsou uloženy ve skříni v předsíni. Zavazadlo je označeno visačkou se jménem, adresou a telefonním číslem člena, kterému zavazadlo náleží.

Evakuační zavazadlo obsahuje:

- lékárníčku první pomoci, obsahující léky na tlášení bolesti a snížení horečky
- hygienické a toaletní potřeby
- náhradní oblečení a obuv, pláštěnku
- spací pytel, karimatku
- misku, příbor, kapesní nůž, otvírák na konzervy
- FM rádio, svítilnu a náhradní baterie, psací potřeby, šitíčko, hrací karty

Při evakuaci budou do zavazadla přidány:

- pravidelně užívané léky
- trvanlivé potraviny, pitná voda na 2-3 dny
- mobilní telefon s nabíječkou
- dokumenty v nepromokavém obalu (rodný list, pojistné smlouvy, občanský průkaz, očkovačí průkaz, karta zdravotní pojišťovny, platební karty a peníze v hotovosti)

Prostředky improvizované individuální ochrany jsou:

- rouška, lyžařské brýle, návleky, pláštěnka

Postup členů rodiny při vzniku konkrétní MU:

Provozní závada a následný výbuch v areálu společnosti OLMA, a.s. Následkem výbuchu bylo uvolnění toxického mraku do ovzduší. Prostřednictvím elektrických rotačních sirén byl vyhlášen varovný signál s kolísavým tónem po dobu 140 sekund. Příslušníci Policie ČR informují pomocí megafonů obyvatelstvo. Byla vyhlášena evakuace obyvatel v okolí 2 km.

1. Klára a Jan uzavřou okna.
2. Klára utěsní okna pomocí lepicí pásky, která je ve skříni v předsíni.
3. Jan zapne TV a naladí stanici ČT1 ke sledování situace a pokynů.
4. Jana nachystá evakuační zavazadla a přibalí do nich potraviny, vodu a dokumenty.
5. Andrea si nachystá pravidelně užívané léky do evakuačního zavazadla.
6. Jaromír uzavře hlavní přívod vody a uhasí otevřený oheň v topidlech.
7. Jan vypíná elektrické spotřebiče (mimo ledničky a mrazáku).
8. Andrea vypíná všechna světla.
9. Všichni si navléknou improvizovaný ochranný oblek.
10. Klára jde zkontrolovat sousedy, zda vědí o evakuaci a případně nepotřebují pomoci.
11. Jaromír jde nachystat osobní automobil.
12. Jana, Andrea a Jan přináší evakuační zavazadla do automobilu.
13. Jana zamyká dům a připevní na dveře lístek s oznámením o opuštění bytu, kde je uveden čas evakuace a seznam osob.
14. Všichni odjíždějí k příbuzným.

Nácvik nouzového plánu rodiny:

Nácvik plánu probíhá jednou ročně. Celková doba evakuace je 20 minut. Součástí nácviku je i rodinná diskuze a studování příruček k ochraně obyvatelstva dostupných na webových stránkách Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje.

Příloha Situační plánek bytu:

